

Եւ այլն ։ Ամեն պատուաւոր թաղաքացի
 պարտի ծառայել իրր երբեքուրդ գաւա-
 ւոր երբ որ հաշուի ։ Եթէ տանաց քա-
 նաւոր պատճառի իւրեք ծառայել ։ առ-
 գանք կը վճարէ ։ Որոշեալ թիւով զա-
 ղաքանցիք կը հրաւիրուին դասարան
 եւ այդ թիւէն ամբաստանեալ եւ զա-
 տախազ միաբանութեամբ կը բնորոշ
 տասնեկու տնէմըն ։ Երկու կողմն ալ
 պարտին զո՛ն ըլլալ ընտրուած անձնե-
 շանդգամանաց նկատմամբ ։ որպէս զի
 եթէ սոցա վճիռն իրենց անկատար ը-
 լալ, դանդաւ կամ առարկութիւնն ը-
 նելու պատճառ չունենան, երբ ըն-
 տրութիւնը կ'աւարտի, ընտրեալք միտ
 մի կ'երընդեն դասարանին առջեւ, եւ
 դաստարանը կը վաւերացնէ զանոնք իր
 մարմին մը ։ Այս արարողութիւնը կ'ը-
 կաւորէ իրենց սահմանեալ ամբողջելու ժրո-
 ճն ։ Դաստի ունեղիղը կ'ըլլան ։ սոցա
 խօսքի չեն խառնուիր ։ այլ երբ ունեն
 գիտեալ մանաւոր բաներ, արտօնու-
 թիւն ունին հարցում ընելու երբ
 ճիշտութիւնն եւ փաստարանութիւնը
 կ'աւարտին ։ Նախագահ դաստարան
 ընդհանուր հրահանք մը կուտայ որչ-
 քանց միայ, եւ երբեքուրդ դաստարան
 այդ հրահանգը լսելէ յետոյ կ'ամռն-
 նանան իրենց յատուկ սենեակն ընդ
 հակողութեամբ դասարանի պաշտօնի
 մը ։ Եւ թոյլ չարուի իրենց որ եւ է
 անձի հետ հաղորդակցիլ մինչև որ
 որոշման մը գտն ։ Վճիռ մը արտելու
 համար այս տասնեկուքորդ պարտի առ-
 ժամայնի, եթէ մին համաձայնի, վճ-
 ճիւ կ'ընենք սրտով, եւ կը լուծուին
 եւ դասն աւելայ կը մնայ ։ Երբեքուրդ
 դաստարանաց վճիռը պարտի ամբաստ-
 նութեան համաձայն ըլլալ ։ Երբեքուրդ
 համար, եթէ մարդ մը ամբաստանով
 զիտմամբ մարդասպանութիւն գործած
 ըլլաւ յանցանք (անկաշէրէշ մըրոր)
 ձերբիցն պարտքն է որոշել յառե-
 րեղուած ասպաջոյնները զննելու ին-
 իրօք զիտմամբ մարդասպանութիւն է
 եթէ ասպաջոյցը կը ցուցնեն ինչ անպէս
 է, ամբաստանեալ կը յայտարարեն
 յանցաւոր ։ Իսկ եթէ ասպաջոյցը կը
 ցուցնեն ինչ տանաց կանխատեսուած
 թիւն սպանութիւն է (մէնջտընը),
 որուն օրէնքը տարբեր պարտի առ-
 ժամած է, ձերբին չըսեր թէ յանցա-
 ւորը իրականաւ գործած է ի սպանու-
 թիւնը, ինչպէս ամբաստանողը կը
 պնդեն, այլ յանկարծական զրգոմանք
 գործած է ։ այլ պարզապէս կ'ընէ թէ
 ամբաստանեալն յանցաւոր չէ, եւ դա-
 տարանը պարտի արձակել զայն ։ Եւ
 այն որ անդամ մը ոչ-յանցաւոր յայ-
 տարարուած է, կրկին դատի չկրնար
 նշնմարելու ։ Այս փափուրդ դէտմէ,
 եւ ամեն դատախազ պարտի մեծ գոր-
 լուծութիւն ընել որ չփախազանց յանցանք
 մը չվերադառնայ ամբաստանեալը, քանի
 որ ինչպէս տեսանք, երբ չկարենայ բա-
 ականան ասպաջոյց յառաջ բերել, ձերբ
 կ'արձակէ զայն, եւ դատախազը վճի-
 րաւր գաւոր նորոգել յանցաւորը փոք-
 ուսուցիչ յանցանքներ մը ամբաստանեալով
 իրը ձերբ մը իր վճիռը կը յայտնէ, սո-
 պարզ բաները միայն կը գործածէ,
 յանցաւոր է, կամ յանցաւոր չէ ։ պատ-
 առ կամ մանրամասնութիւն յառաջ
 երելու պարտաւոր չէ, ձերբիցն առած
 ձեռքն համեմատ դաստարանը կը դա-
 տախապարտէ կամ կ'արձակէ ամբաստան-
 ալ ։ Կան ուրիշ կանոններ ալ այս
 իւրիւր գրողութեան մէջ, այլ այսչափը
 աւելան կը համարիր ։

Դատարանը մեր դատին ։ Ինչպէս ը-
 ինք, ճիշտութիւնը կատարեալ եւ
 ամբաստանութիւնը լսուելէ յետոյ նա-
 ադահ դատարանը օրինաց արտա-
 ճութեանց վրայ իր հրահանգը տուաւ, եւ
 երբեքուրդ դատաւորը (որոց չորսը
 եւսեր էին) սահմանեցան իրենց սենե-
 կին, այլ երկուքս առեն խորհրդակցելու
 զինի՝ չկարողացան համաձայնիլ ։
 Դասն ի նպաստ էին ամբաստանեալոց
 անցաւոր յայտարարուելուն եւ երկուքս
 զրգում ։ Դատարանը պարտաւորեցաւ
 հետ միջոցներ ձեռք առնուլ համա-
 յայտութիւնը յայտարարուելուն եւ երկուքս
 զրգում էր, ուստի եւ լուծուեցան ։
 Այլ կատախապարտութիւնը դատը կրկին
 բողոք, նոր ձերբ մը ընտրուեցաւ
 բողոք վկայք ու գրութիւնը կրկին
 նորոգեցան մի առ մի. երկրորդ դա-
 տախապարտութեան մէջ ամբաստանեալ
 անցաւորութիւնն ասպաջոյցանոց իր-
 ութիւնը աւելի բազմութիւն եւ վճառ-
 ն էին ։ Երկրորդ դատը տեսնց ճիշդ
 չէր, այլ ։ դատաւորութեան ոչ ալ
 էր, եթէ ոչ փաստաբանաց իր-
 արդի կորու մը ։ Ամբաստանեալոց փա-
 ւարանք ամեն արդիւք եւ խոյ կը յա-
 ւանանք իրենց հակառակորդաց փա-
 վառախարտութեան փաստաբանք մի
 իր կարեւոր տեսարաններու երեսն
 ուղիղ պահանջեցին, այլ որքան կը
 մտնէին, եւ մինչեւ վերջը մերժեցին
 փաստաբանը ձեռնհասութիւն չունէր դա-
 րը լուծագտնելու ։ Կատախապարտութեան
 տարաբան կը պահանջէին երեսն
 յիշ մի քանի հեռագրեր, զորս տա-
 րտանեալ կը կորցուէր միջոցին միմե-
 րօց զրկած էին, այլ երբ ալ մար-
 անցան, եւ թէն եւս հեռագրաւ

